

Ouăle părăsite ¹⁾

În satul Dobrănoși de lângă Sadagura (2) era o femeie săracă cu șese copii; ea o luat un ou părăsit și l-o clo-
cit subsuoară nouă zile; nici nu s-o spalat, nici nu s-o
închinat, nici la Dumnezeu n'o gândit. Al noulea zi o eșit
un puîu, și puiul o întrebă: «Stăpînă, ce să-ți aduc?» Și
ea o răspuns că *bani*. Și i-o adus peste noapte parale cît
i-o trebuit ei, pînă ce o spus ea că nu-i mai trebuie. Ș'apoi
s-o dus cu dinsul în alt sat și l-o vîndut în loc de puîu,
și așa s-o desfăcut de el, și o rămas femeea bogată cu
toți copiii ei.

Tot într'acel sat mai era o femeie saracă tot cu mulți
copii, și se gindea: «Doamne, cumătra mea aiasta, era și
ea saracă tot așa ca mine, și amu-i așa de bogată; trebuie
să mă duc s'o întreb ce-o făcut că-i așa de bogată, să
mă'nvețe și pe mine,» și s-o dus și s-o rugat, ș'o plîns:
ș'o învațat-o să gasască un ou părăsit, și să-l poarte nouă
zile subsuoară, să nu se spele, să nu se'nchine, nici la
D-zeu să gîndească, ș'atunci ea a avea un puîu, care puîu
să-i aducă ceea ce a vrea ea. Ea l-o purtat opt zile, ș'apoi
s-o gândit ce să-l poarte de geaba, că cumătra o amăgit-o,
ca să nu se gîndească la D-zeu, și să nu se spele; nu-i
trebuie; și l-o azvirlit pe gunoîu. A două zi dimineață o

---

1) Un părăsit se cheamă un ou mai mic ca de obicei, pe care găina îl lasă
în cuibar cînd aru să înceteze, pe un timp, de a se mai oua.

2) În Bucovina.

eșit o altă femeie cu gunoîu, și vede un puișu țipînd pe gunoîu și o zis: «saracu puișu, s-o rătăcit de la cloșcă, l-o plouat și i-i frig; hai să-l ieșu în casă!» Pe la miezul-noptii aude un glas: «stăpină, stăpină ce să-ți aduc?» Femeea știa că nu-i nimene în casă, și n'o răspuns. Puiul o întrebă-o și a două oară și a treia oară; atunci femeea o eșit din răbdare și o zis: «Ia, un c....!» ș'o adormit iar. Dimineața s-o trezit cu casa plină de c...., că nu putea să iasă din casă: «vai de mine, ce-i asta? Un lucru necurat îi în casă.» Și s-o dus în sat ș'o chemat preutul, și i-o aratat. Popa o întrebă de mișă, cine: nu avea în casă: atunci ea ș-aduce aminte de puiul găsit și popa zice: «aist puișu nu-i curat,» ș'o adunat schină, ș'o pus puișu sub ei, ș'o dat foc; s-o strîns satul, ș'o pus oameni cu furci și țăpoae împrejur să păzască și ce-a eși de acolo, muscă să fie, să-l omoare. N'o eșit nimic din foc, și cînd focul s-o potolit și s'o împrăștiat cenușa, s'o dat de o bortă a-dîncă de nu s-o mai dat de fundul ei cu bețele cele mai lungi. Atunci popa o zis: «Aista n'o fost puișu, o fost dracu.» (Auzit de la moașa Magdalena din Botoșani, căreia barbatu său i-a spus că a văzut cu ochii acest lucru).

Grigori Goilav.

Cosmogonia Poporului

FACEREA LUMII

D. I. Teodorescu a cules în satul *Cotîrğaș* (județul Suceava) și a reprodus în graiul poporului de acolo, legenda despre facerea lumii. O publicăm și în graiul și în transcriere. În privința modului de cetire a literilor, să se vadă explicațiile ce le dăm în O, samă de cuvinte.

Pentru moment nu-mi aduc aminte dacă s-a mai publicat,

la noi, o asemenea legendă : D. *Dragomanov* însă afirmă (*Mélusine*, t. IV, p. 218) că d. *A. Vesselovski* urma să publice o versiune românească a legendei bulgare (care după cum vom vedea mai la vale, e aceasta) în »Jurnalul Ministerului Instrucţiunii publice ruseşti.» 1888, mart, 219.» Dacă s-a publicat sau nu, şi cum e această variantă, nu ştiu de o cam dată; sper însă că în curînd voi căpăta ştiinţă despre aceasta.

Iată acuma legenda :

Iera'ntr-o vreme cînd nu iera lumi, nici pomînt, nici dobghitoaci, nici *poedia* Iast aşe di ră şi şugubaţi di oameni ca az, nici mnici.

Nu iera altî di cit *văzdug* şi apî; iarî Dumnădzău *Savaon* şi cu *Antihîrţ* lăcuie tot în văzdug : aiestia iera *sîngurli*, făpturi pi-atunci. In colu, nu iera ţipenii di vo altî făpturi, orî di vo altî lîghioani.

Nicuratu *fîrtiţe* pi Mnilostivu; iarî Mnilostivu il *nifirtate* adicîtilia cînd *Sarsail* dzice lu Dumnădzău «firtati», Mnilostivu îi înturna : «nifirtati.»

Îmblînd î-aşe, si şi săturase-una- şi a doilia, si şi ostinise di-atita îmblit prin văzduc. Amu ci si faci i, pi ci si si pui i, si si hodiniasci ci di-om pkic ? Li trebuie om pă-

Era într'o vreme cînd nu era lume, nici pămînt, nici dobitoace. nici poedia asta aşe de rea şi şugubaţă de oameni ca azi, nici nimică.

Nu era altă de cit văzduh şi apă ; iară Dumnezeu *Savaon* (*Sabaot*) şi cu *Antihîrţ* locuiau tot în văzduh ; aesteia erau singurele făpturi pe atunci. In colo, nu era ţipenie de vr'o altă făptura, orî de vr'o altă lîghioană.

Necuratul firtăţa pe Milostivul ; iară Milostivul il nefirtăţa, adică: cînd *Sarsailă* zicea lui Dumnezeu „firtate,” Milostivul li înturna «nefirtate».

Umblînd ei aşe se şi săturase-una-si al doilea, se şi ostinise de atita umblet prin văzduh. Amu (acuma) ce să facă ei, pe ce să se pue ei, să se hodinască cit de-un pic

tuţ. ori batir om scăueş si măi poposasci, cii iel ci di rău, numa si cii, ci: „Rău îi cu rău, da măi rău tări rău.”

—Firtati, si facim om petic di pomint ca on scaun şi ni-om hodini pi iel.

—Bghini, nifirtati. da ci-i pomintu cela, cum şi dim ci si-l croim noi ?

—Tari măi eşti prost. firtati ! las ci-l fac ieū, numa si-m măi agiut şi tu uni n-oiu pute.

—Bghini, bghini, fă ci Ț-oiu da şi ieū minî di-agîutori
Atunci *Hidachi* uni si rapedi măi, şi toma'n fundu *marii* si opreşti, imfl-o minî di năsip. şi-amandia'n napoi. Cin si iasi-*ghiasupra*, cati 'n palmi : nici o țirl di năsip : apa-i to măcinasi năsipu din palmi, pin n-o ramas cu mnici. Ci si faci iel ? Cu firtati-su si prinsesi, şi ciu colu.... năsip — dupa cum credzusi el— n-adusesi. Nu măi ave astimpîr, ița din goblei ştiî cum ițadzî-om cal cin il pkişci scleptî. Mă rog, nu-ş măi ave astimpîr, ca cin i-ar ci sfiriit cu hirbu.

(cit de puţin) ? Li trebuia un pătuţ, ori batir un scăueş să măi poposască, fie el cit de rău, numai să fie, că : „rău îi cu rău, dar măi rău fără rău”.

—Firtate, să facem un petic de pămînt, ca un scaun, şi ne-om hodini pe el.

—Bine, nefirtate, da ce-i pămîntul cela, cum şi din ce să-l croim noi ?

—Tare măi eşti prost. firtate ! lasă că-l fac eu. numai sa-mi măi agiuti şi tu unde n'oiu putea.

—Bine, bine, fă că Ț-oiu da şi eu mină de ajutor.

Atunci *Hidache* unde se răpede măi. şi tocma'n fundul mării se opreşte, imflă o mină de năsip, şi amandia ina-poi. Cind să iasă de-asupra, cată'n palmă : nici o țiră de nasip : apa-i tot măcinasă năsipul din palmă, pină n'a ră-mas cu nimică. Ce să facă el ? Cu firtate-său se prinsese, şi cind colo... năsip —după cum crezuse el — n'adusesese. Nu măi avea astimpăr, ițea din goblee (picioare) cum ițea-

Fuga iel iară, măi îmfl-o mini di năsip şi tivaî innapoî. Cîn si iasî, catî'm palmi : İe năsip daci ai di uni. Parci İera on' făcut, aşe-i fugé năsipu dim palmi şi İel di simţit.. paci !

Ia amu İera amu : năsip, imblasî di doauî ori şi nu putuşî si scoati, pi İirtati-su, ar ci vrut ca to İel si cii măi chitaci şi si-i pui m cofi, da amu nu măi ştié ci si faci, drept li gătisî, nu altî, li dasî tati pi una, şi nici aceia nu İera bunî.

Imbla amu *năuc* in tati părţili, şi İara crămăluit. di drept İi vinè si si spîndzuri di ciudi. İş muşca mînurli şi-ş zmulge păru nu altî!

Stă iel, İşi faci măsurî : «măi mă cumpîn si mă măi duc odatî !.. Ori si nu mă duc ? dă ştiu İeu ci-İ di făcut ! Ei, da ci-a da tirgu şi narocu, to mă duc.» Şi «*ştrobile*» s-oaaaaa... ca măi dus. Ci İ-o fost lui a agİungi pin' m fund : intr'om buc o fost acolo. İe iel iară o minl di năsip, ş-o strîngi-aşe di tari, ci İ-o'ntrat gerili' m carnea mînurilor

ză un cal cînd il pişcă scleptîi (tăunii). Mă rog, nu-şi mai avea astîmpăr, ca cînd İ-ar fi sfîriit cu hirbul (İ-ar fi făr-mecat).

Fuga el iară, măi umflă o mină de năsip şi tivaî İnapoî. Cînd sã İasã, catã'n palmã : İa năsip dacã ai de unde, par'cã era un İăcut, aşe-İ fugea nasipul din palmã, şi el de simţit, pace !

Ia amu era amu : năsip, umblase de douã ori şi nu putuse scoate: pe İirtatu-sãu, ar fi vrut ca tot ei sã fie măi chitaciu şi sã l pue'n cofã, da amu nu măi ştia ce sã facã. drept le gătise, nu altã. le dase toate pe una, şi nici aceea nu era bunã.

Umbla amu *năuc* in toate părţile, şi era crămăluit (muncit de gînduri). de drept İi vinea sã se spînzure de ciudã. İşi muşca mînurile (mîmile) şi-şi zmulgea părul, nu alta.

Stă el, İşi face masurî : «măi ma cumpân (cumpenesc) sã mă măi duc odatã !.. ori sã nu mă duc ? dă. ştiu eu ce-İ

ş-o îe'napoi citinel. Meri iel o bucatî huni, catî'm palmî: numa oliac di nâsip: atunci atîta s-o spâriet iel di rău, c'o fost mai si-ş *sai* din minti, o fost mai si zăludzasci. „Ei, nu-i nici on chip, dzici, s-o ales ci trebi si mă rog la iel :”.

— *Firtati-agiutâ-mni*. dzici naiba, ca şi cum ar ci dzis : „Doamni,-agiutî-mni.” Cînd o eşit afarî ş-o catat nâsipu, atîta o măi găsit, cit îi măi rămăsesi pi su unghiî. şi înci ci? : ş-aista di nū dzice „firtati-agiutî-mni” nu i-ar ci ramas, feritu-l-o Dumnădzău.

S-o dat i-atuncia măi neni ş-o to scobghit pi su unghiî. ş-o to stophit pi hidzâniili ci li scote Dumnădzău di pi su unghiili lui, şi dracu — cruci di aur cu noi — di pi su-a lui, to li-o stopkit şi li-o ciuciuliţit im pîlmni, pîn-ci-o putut — cu vai nevoi — si duredzi o *turtiţi*.

Pi *turtiţa* ceia o to stopkit-o ş-o lăţit-o Dumnădzău în pîlmni pin el-o avut cit or şide amîndoi pi le.

La o margină o făcut turtiţa în kip di spatari, şi Satana

de făcut! Ei, dar ce-a da tîrgul şi norocul, tot mă duc.. Şi *ştiobîlc!* s-aaa cam mai dus. Ce i-a fost lui a ajunge pină'n fund? într'un buc a fos acolo. Ia el iară o mină de nâsip, şi o strînge aşa de tare, că i-a intrat ghiarele în carnea minurilor şi o ia înapoi cîtinel (incet). Merge el o bucată buna, cată'n palmă : numai o leacă de nâsip; atunci atîta s-a spâriat el de rău. că a fost mai să-şi sară din minte, a fost mai să zăluzască. „Ei, nu-i nici un chip, zice, s-a ales ce trebue : să mă rog la el..

— *Firtate, ajută-mi*. zice Naiba, ca şi cum ar fi zis : „Doamne, ajută-mi”. Cînd a eşit afară şi a căutat nâsipul, atîta a măi găsit, cit îi mai rămăsesă pe sub unghiî, şi încă ce?: şi aista de nu zicea „firtate ajută-mi” nu i-ar fi rămas, feritu-l-a Dumnezeu.

S-au dat ei atunci, măi nene, şi au tot scobit pe sub unghiî, şi au tot stupit pe hidzâniile ce le scotea Dumnezeu de pe sub unghiile lui, şi dracul — cruce de aur cu noi —

s-o culcat pi di cătră spatari, iar Mnilostivu Savaon pi la margini. Stin i-aşe, o sfătuit i ci-o sfătuit şi pi Dumnadzău l-o furat somnu şi cam horăe. Lu Satana ci-i dă'n gînd ? la amu mni-o vinit şi mnii drăguş la căuş. Cum doar-mi dus, am si mă scap di iel şi ieu rămii cu pomintu. Şi, cum dormné Mnilostivu, pi la margini oodat' huştiu-liuc!.. il răpedi'm api. Da'n loc si si duci'n api pomint-o fugit inăinti cît vedz cu oki şi aşe s-o lătit pomintu tari mult la Răsărit.

Dumnădzău dormné dus şi sufla'm borş di-ţ lua urekili.

Dracu, dac-o vădzut aşe, l-o tăbircit pi sus cum l-o putut şi l-o răpedzit in apă spri *Mnedzu-Noptii*, da pomint-o fugit inăintrea lu Dumnădzău, di nu-i măi videi margina, şi tot aşe l-o svirlit la Soari-apuni, la Mniadzî-Cali fără si poati scapa di iel, cî'n loc si si'neci iel, pomintu fuge cit colu naintrea Mnilostivului. Ş-amu nici nu măi avè'ncotro-l zvirli.

de pe sub ale lui. Tot le-au stupit şi le-au ciuciuleţit in palme, pină ce au putut cu val nevoe să dureze o turtiţă.

Pe turtiţa ceea a tot stupit-o şi a lătit-o Dumnezeu in palme pină ce au avut cit or şidea amindoi pe ea.

La o margină au făcut turtiţa in chip de spătar. şi Satana s-a culcat pe de cătră spatar iar Milostivul Savaon pe la margină. Stînd ei aşe, au sfătuit ei ce au sfătuit. şi pe D-zeu l-a furat somnul şi cam horăia. Lui Salana ce-i dă in gînd ? : „la amu mi-a venit şi mie drăguş la căuş. Cum doar-me dus am: să mă scap de el şi eu rămii cu pămîntul». Şi cum dorma Milostivul. pe la margină oodată... huştiuliuc ! il răpede'n apă. Da in loc să se ducă'n apă. pămîntul a fugit inainte cit vezi cu ochii. şi aşe s-a lătit pămîntul tare mult la rasărit.

Dumnezeu dormia dus şi sufla in borş de-ţi lua urechile (horăia)

Dracul, dacă a văzut aşe. l-a tăbircit pe sus cum l-a putut şi l-a răpezit in apă spre Miezul-Noptii, da pămînt-

Hăt într-on tîrdzlu si trezăşti Dumnădzău Sovaon şi-i dzici nifirtatului :

— „Ai vrut sî mă pkerz, nifirtati, da nici cî măi putut pkerdi-aşē cu una cu doauī.

Da Sarsaili, nu dzicē nici «circ» tăcē cum taci porcu'm păpuşoi. Da iera pomint -aşē di mari, cî nu'mcapē'm văzdug.—Dzici Dumnădzău :

Nifirtati, d'apupre mult pomint, nu vedz cî nu'ncapi'm văzdug ?

—He, heī, firtati. to Ț-am spus ieū cî ieşti prost şi n-ai vrut sî mă credz ; d'ăpu sî facim munȚ. dialuri, cî pi urm-a sî cii lumi, oamini. dobghitoaci....

Naiba to măi meştir : orī ci, to iel plăzuie.

—Cî bghini dzici.

Şi s-o apucat i, ş-o rădicat munȚ. vāi, dialuri, rîpki şi tāti mninunāȚili iestlā şi aşē pomintu s-o măi zgîrcit o Țiri, cî'ncăpē'm văzdug.

tul a fugit inaintea lui Dumnezeu, de nu-i mai videai margina, şi tot aşa l-a zvirlit la Soare-apune. la Miază- Cale fără să poată scăpa de el, că in loc să se inece el, pământul fugea cit colo inaintea Milostivului. Şi amu nici nu mai avea incotro-l zvirlī.

Hăt într'un târziu se trezeşte Dumnezeu Savaon şi-i zice nefirtatului :

— „Ai vrut să mă pierzi, nefirtate. dar nici că m-ai putut pierde aşa cu una cu două.

Da Sarsailă, nu zicea nici «circ.» tăcea cum tace porcul in păpuşoi.

Da era pământul aşa de mare, că nu încăpea in văzduh ; zice Dumnezeu :

—Nefirtate. d'apoi prea mult pământ. nu vezi că nu incape in văzduh ?

—He, heī, firtate, tot Ț-am spus eū că eşti prost şi n-ai vrut să mă crezi ; d'apoi să facem munȚi. dealuri. că pe urmă are să fie lume, oameni, dobitoace....

Amu am uitat si vă spuî ei Dumnădzău o pus pomîntu, cîn iera inci turtiţi, pi *trei scauni* şi fi-cari scaun pi spki-naria *unui peşti*. aşe ci îndati ci om peşti di iştia mnişci o aripî, tăt pomîntu tremuri; cîn măi dă şi din coadî a-pu-atunci si struncini şi si zgiţii di gîneşti tu ci-i prăpăstenia pomîntului; şi mari lucru si nu cii, amu ci di digrahî, prăpădenia asta, cî se ră-i lumia şi kizmatariţi! ori şi'n cotro ti duci, nu vedz tu ollac di dreptati, macar citu-i negru su unghii, tooo... minciunî, mnişalii, beţii şi curvării. Dac-o ramas lucru si ti temni pinî şi di frati-tu, apu ci si măi dzici di cii străini, cari ti-ar minca si ti poatl'n tăt ciasu!? Aşe-i... da, dragu mneū, şi s-apropkii *vrămia* di-apoi şi atunci a si cii-atunci!

Atunci ar si cii vaî! di cel ci-o luat ru nikimuluita şi cu habăuca muncuşoara altuia!

I. Teodorescu.

Naiba tot mai meşter: ori-ce, tot el plăzuia.

— Că bine zici.

Şi s-au apucat ei şi au rădicat munţi, văi, dealuri, ripi şi toate minunăţiile acestea; şi aşe pămîntul s-a mai zglicit o ţiră, că încăpea în văzduh.

Amu, am uitat să vă spuî că Dumnezeu a pus pămîntul, cînd era încă turtiţă, pe trei scaune ¹⁾ şi fie care scaun pe spinarea unui peşte, aşe că îndată ce un peşte de aceştia mişcă o aripă, tot pămîntul tremură; cînd măi dă şi din coadă, apoi atunci se struncină şi se zgiţie de gîndeşti tu că-i prăpăstenia pămîntului; şi mare lucru să nu fie, acuma cit de degrabă prăpădenia asta, că ea ră-i lumia şi pizmatariţă! ori şi încotro te duci, nu vezi tu o leacă de dreptate, macar cit e negru sub uughie, tot minciună, mişelie, beţie şi curvărie. Dacă a rămas lucru sate te teni pină şi de fratele tău, apoi ce să măi zici de cei

1). Cui zic că pe trei stilpi.

străini, cari te-ar minca, să te poată, în tot ceasul? Așa-i!.. da, dragul meu, și se apropie vremea de apoi și atunci are să fie atunci!

Atunci are să fie vai! de cel ce a luat cu nechimuluita și cu habăuca muncușoara altuia.

Legenda aceasta dualistă despre creațiunea lumii, o găsim la toate popoarele slave. D. M. Dragomanov a dat o importantă bibliografie în *Mélusine* (t. IV, p. 218). Tot acolo (p. 194), d-na Lidia Dragomanova a publicat o variantă bulgărească pe care, pentru identitatea ei cu varianta noastră, găsesc de cuviință s'o traduc pe românește. Iată acea variantă:

„La început pământul și oamenii nu existau. Dar apa era pretutindeni. Numai D-zeu și Dracu erau pe atunci și trăiau împreună. Odată D-zeu a zis Dracului: «Hai să facem lumea și pe oameni». «Să-i facem, răspunse dracul, dar de unde se luăm pământ?» «Este pământ sub apă, zise Domnul, cufundă-te și scoate o leacă». «Bine, răspunse Dracul.» «Dar înainte de a te cufunda să zici: «cu puterea lui D-zeu și a mea,» «atunci vei ajunge la fund și vei găsi pământ»

„Dracul se cufundă, dar mai întâi nu zise „cu puterea lui D-zeu și a mea” dar «cu puterea mea și a lui D-zeu». Și din cauza aceasta nu ajunse la fund. A doua oară făcu acelaș lucru și din nou nu atinse fundul. Numai a treia oară cind zise: „cu puterea lui D-zeu și a mea” atunci ajunse la fund și luă o leacă de pământ sub unghii.”

„Domnul aruncă această pulbere pe apă și se creă o bucățică de pământ. Cind Dracu văzu aceasta, își puse în minte șiretenia urmatoare: să-l indemne pe D-zeu să se culce, și cind va adormi, să-l arunce în apă, ca să rămie singur el și să se poată mindri că el însuși a creat lumea. Domnul îl cunoștea gîndul, totuși se culcă și se prefacu

că doarme. Atunci Dracu se sculă, luă pe D-zeu în brațe și se îndreptă spre apă ca să-l arunce; dar pământul se mări. Neputînd să ajungă apa în partea aceea, apucă spre partea opusă. dar nici într'acolo nu izbuti. Atunci se duse spre a o treia parte și văzînd că nici într'acolo nu mai dă de apă, îl lăsă pe D-zeu pe pământ și se culcă și el. După ce dormi o leacă. îi veni în minte că a mai ramas încă o parte; radică pe D-zeu și-l duse în direcția apei, dar nici data asta n'o mai ajunse."

De sigur că și apocriful acesta s-a răspîndit la noi prin Bogomili, ca altele multe. În privința aceasta sînt de făcut serioase cercetări.

A. Gorovei

Feciorul Moșneagului și fata împăratului

(Poveste)

Era o babă și un moșneag, și ei n'aveau copil. Amu s-au sfătuit ei să se ducă unul pe o cărare și altul pe altă cărare, ca să vadă nu cumva a găsi vr'un copil.

A pornit baba pe o cărare și moșneagul pe altă cărare. și-a găsit baba un șoric și moșneagul o broască, și i-a adus a casă. Cînd au venit ei acasă, baba întrebă pe moșneag: „Măi moșnege! ce-ai găsit tu?”

— Eu am găsit o broască, răspunse moșneagul; dar tu ce-ai găsit, măi babă?

— Ia și eu am găsit un șoric, zise baba. Baba mai zise: „Măi moșnege, leapădă tu broasca, că broasca e fată, și fata e cpeatră: să ținem mai bine șoricuțu, că el e băet, să-l botezăm și să-l punem numele Vasilică.

— Păi că bine zici tu măi babă, așa să facem, răspunse moșneagul și leapădă broasca.

După aceia botezară șoricuțu și-l puseră numele Vasilică;

iar baba de bucurie unde nu umplu o putină cu covașă !

A doua zi de dimineață fiind Duminică, baba și moșneagu plecară la biserică ; da baba, m-î nainte de a se duce la biserică, a umplut o oală cu covașă și a pus-o la foc ca să fiarbă ; iar pe Vasilică l-a pus să păzască covașa ca să nu dea în foc. Covașa începînd a fierbe, stropia pe Vasilică. Da Vasilică i-a zis : „Covașă, covașă, nu sări'n mine, c'oîu sări și eu în tine..” Covașa de ce ferbea, ea tot mai tare săria, pînă ce l-a fript, de l-a ajuns la inimă pe Vasilică : atunci de ciudă țup ! sare și el în oala cu covașă și se opărește.

Cînd vin moșnegii de la biserică baba incede a striga pe Vasilică. De unde era să răspundă Vasilică ? El era opărit în oala cu covașă. Baba văzînd că nu e Vasilică, unde prinde a se boci și a zice Vasilică ! Vasilicăăă, dragul mami Vasilicăă ! și se pune la masă plîngînd. Cînd toarnă covașă din oală în strachină uștiuluc ! și Vasilică'n strachină.

Vezi Moșnege, zise baba, uite Văsilică al nostru a sărit în oala cu covașă și s'a opărit săracu ! amu ce e de făcut, trebuie să ne mai ducem iar unul pe o cărare și altul pe altă cărare, să mai căutăm, poate că ne-a mai da D-zeu vr'un copil.

După ce s'a'n sculat de la masă, s'a mai luat baba pe o cărare și moșneagu pe o altă carare, și moșneagu a mai găsit un purcel, da baba n'a mai găsit nimic. A luat moșneagu purcelu, l'a adus acasă, l'a suit pe cuptior și a început a-l hrăni cu grăunțe.

Cit creștea un porc într'un an, purcelul moșneagului creștea numai într'o zi. Creștea ca din apă și n cite-va zile se făcuse atît de mare, că nu mai încăpea pe cuptior.

Intr'o dimineață, se sculă moșneagul și se duse să hrănească purcelul. Atunci purcelul, că era coșogemite porcu de mare, zise : tată ! mie mi-a venit vremea să mă 'usor. Bine, dragu tatei, las' că te-oîu insura, răspunse moșneagu, care incremenise auzîndu-l că vorbește, și că-i trebuie și insurătoare.

—Apoi nu lasa, tata, du-te mai bine la împăratul și-și spune să-și dea fata după mine.

Moșneagul eși afară și începu a se scărpinga în cap și zise către babă : Vezi, babă , copii ți-a trebuit ? auzi ca să mă duc să-ți cer pe fata împăratului, păcatele mele !.. asta e moartea noastră. Iar baba i-a zis: ian lasă, măi moșnege, ce te mai crămăluiești atita ; ce-a vrea D-zeu aceea a face cu noi, du-te la fata împăratului și vezi ce-a zice.

Măi intră moșneagu în casa, își mai făcu treaba, gândind că nu l-a mai ținete fecioru-so la fata împăratului: nu se bizuia moșneagu de loc să se ducă la împăratu.

Dar porcul iar îl întrebă : —Tată te-ai dus la fata împăratului, să vezi merge după mine?

—Eacă mă duc amu. răspunse moșneagul. S'a luat moșneagul și s-a dus la împăratu, în știrea lui Dumnezeu. Cind ajunsese la poarta împăratului, bătut în poartă și repede numai ce veni un portar și-și descrie poarta întrebându-l: da ce vrei moșule?

—Am o leacă de vorbă cu împăratu, răspunse moșneagul.

Se duse portaru la împăratu și-și spuse.

—Du-te și-ți zi să vie, răspunse împăratu. Da moșneagu aștepta răspunsu cu zilele'n mină. Vine portaru și-și zice : Du-te, moșule, ai voe.

Ce vrei moșule, întrebă împăratul ?

Ce să vreau, luminate împărate. să avem ertare la vorbă. sărutăm minile și picioarele. Ia am și eu un fecior și m-a trimis să vă întreb. dați fata după dinsu ?

—O dați, măi moșnege, de ce să n'o dați dar spune-ți fecioru-vo să-mi facă mai întâiu un pod de aramă de la bordeciul tău și pină la palatul meu.

Cind a auzit moșneagu. i s'a sbirlit părul 'n cap de bucurie c'a rămas cu zile.

—I-oiu spune. să trăiți luminate împărate, zise moșneagu și plecă acasă.

Cind agunse acasă, îl și întrebă porcu :

—Cum e răspunsu tată ?

— Ia cum să fie, dragu tată. Răspunse moșneagu măhnit; auzi. că mai întâi să-î faci un pod de aramă de la bordeiul nostru și pină la palatul lui.

— N'avea grijă, tată. culcă-te și te odinește, zise porcu.

A doua zi dimineață, ciud s'a sculat moșneagu. era gata podu cel de aramă.

— Du-te, tată, vezi, amu dă împaratu fata după mine, zise porcu.

Unde se ia moșneagu și se duce cu bucurie la împăratu și-î zice: Ei, luminate împărate, amu dă-î fata după fecioru meu?

— Oiu da-o moșule, da să-î spuț fecioru-to, ca să-mi facă mai întâi un pod de argint de la bordeiul tău și pină la palatul meu. răspunse iar împăratu.

— Bine, Mărite Impărate, î-oiu spune, zise moșneagu; și plecă acasă.

Cînd a ajuns acasă moșneagu, porcu iar l'a întrebat: Ce-a zis, tată, amu, împăratu dă fată după mine.

— A zis că ți-a da-o dacă e-î face un pod de argint de la bordeiul nostru și pin' la palatul lui.

— Culcă-te, tată, și te odinește, că nici vînt rece nu te-a ajunge, zise porcu. Și a doua zi, dimineață, podu cel de argint era gata, și iar l-a trimis pe moșneag la împăratu după fată. Da împaratu amu i-a zis că l-a da-o cu ori-ce preț, numai dacă l-a mai face un pod de aur de la bordeiul moșneagului și pin' la palatul lui, pe marginile podului să fie cu pomi de aur, și 'n pomi tot felul de poame de aur: unii înfloriți, la alții poamele să se coacă, car la alții să fie coapte; cu paseri printr'inșii tot felul de cîntece să cînte.

Veni moșneagu acasă și spuse fecioru-so, ce-a zis împăratu.

— Culcă-te tată și te odinește, nici o grijă nu duce, zise porcu.

Dimineață ciud se trezește moșneagu. ce să vadă? De la bordeiul lui și pin' la palatul împăratului, strălucea ca soarele podu de aur. cu poame de aur și paserile cîntău printr'inșii de-î luau auzul.

— Ia du-te tată iar la împarat și vezi nici amu nu-și da fata după mine? zise porcu.

Pleca numai de cit moșneagu cu bucurie la împaratu pe podu cel de aur și zise împăratulu: «Ei, luminate împărate, nici amu nu dai tata după fecioru-meu?»

— Ba acum o dau, îi răspunse împăratu, vazînd că după toate minunățiile care le făcuse fecioru moșneagului, nu e un om de rînd.

— Du-te, mai moșnege acasă, că după ce m-oiu pregăti cu toate cite trebuie pentru nuntă, voi trimite trăsura mea și v-a aduce aici, zise împăratu.

Pleca moșneagu acasă, și spuse fecioru-so vestea asta, iar împăratul unde se pregăti de nuntă strașnică, nuntă împărătească, ce mai la deal, la vale! Trimise și poști împăratul fel de fel de boeri mari, tel de tel de domni și împărați și cînd toate celea erau gata și nuntașii adunați, trimise și trăsura împărătească să aducă pe mirile și pe părinții lui. Toți îl așteptau cu bucurie și nerăbdare.

Cînd trăsura ajunsese la bordeiul moșneagului, porcu zise către moșneag: «tată! să sui pe mama în trăsură, iar pe mine să mă chemi cu un căuș cu grăunțe: cică! cică! cică! și eu oi veni după căușu cu grăunțe până acasă la împăratu.

Și așa făcură. Nu mult și ajunseră la curtea împăratului. Ce să vadă? O hircă de babă în trăsura împărătească, nici stupitu să-l dai pe dinșa, așa era de hîdă: iar în urma trăsurii, moșneagul chema un porc mare: cică! cică! cică! și el venea după căușu cu grăunțe. Împăratu și nuntașii erau nedomiriți, că ce să fie asta, și toți vorbeau, unii către alții, că poate că baba ceea să fie mirele, iar porcu zestrea lui.

— Care ți-i fecioru, moșule? întreba împăratu, cînd fură ajunși în curtea împărătească? Eu ved că ți-l baba, aceasta din trăsura, nu fecioru.

— Să trăiți Măria Voastră! uite porcu ista care-l vedeti, e fecioru-meu, răspunse moșneagu. Da porcu mereu gemea «Of! of! of!» cum fac porcii.

Tare s-a mai măhnit împăratu, cînd auzi așa ; dar n-avea ce să mai facă, cuvîntu era dat, nuntașii poștiți și nunta pornită ; trebuia s-o scoată amu la un capăt, căci nu era alt chip.

A făcut nunta așa după cum era pornită, a petrecut cu toții : dar la toți le era inima rea și așteptau cu nerăbdare ce are să iasă din năstrăvănia aiasta, așa de mare. Mireasa nu mai usca ochii, într-una plîngea. Și cum să nu plîngă cînd a văzut că după atîta așteptare, mirele său era un porc mare, și se și teme grozav ca să n-o minince porcu.

Pe cînd jucau boerii, porcu se mai tolănea pe jos grohaind, gemînd „of! of! of!"; se mai lungea pe lîngă latso, pe lîngă mă-sa.

S-a isprăvit nunta și porcu a ramas cu mireasa într'o odăe. Cînd s-a desbrăcat de pielea cea de porc năstrăvănă, în care sta toată puterea lui, ce să vadă mireasa : un lînr așa de frumos, în cit nu te puteai uita la dînsu de frumos ce era. Avea soarele în piept, luna în spate, și doi luceferi pe umerei. La soare te puteai uita, dar la dînsu ba.— Cînd l-a văzut mireasa, a ramas înmărmurită de frumuseța lui și și-a mai venit în fire din măhnirea de care era cuprinsă mai înainte.

El numai sara se desbrăca de pielea de porc, iar dimineața se îmbrăca iar cu dînsa și se făcea porc. A jurat-o pe nevasta-sa ca nu cum-va să spue cui-va, că el e atît de frumos, că e om pămîntean, ci să creadă lumea că e porc, și că fata împăratului trăește cu un porc.

Ea i-a făgăduit că n'a spune nimănui.

A trăit așa amîndoi o jumătate de an de zile. La o jumătate de an, s-a pus o țigancă, o bucătăriță de-a împăratului, pe lîngă dînsa și a prins a-i zice :

— Înălțată Impărăteasă ! vă rog să mă erlați că vă întreb : Cum trăiți Maria voastră, cît sînteți de frumoasă, cu un porc, că toată lumea să miară ?

Impărăteasa s-a scăpat de a spus bucătăriței crezînd că n-a mai ști nimeni : «ei, nu știi tu cît de frumos e băr-

batu-meu sara cind se desbracă de pielea cea de porc.

Apoi țiganka zise împărătesei : nu e mare lucru, Măria-ta, cu să scapi de pielea cea de porc ; las' că te-oîu învăța eū ce să faci : ia trebue să faci o groapă și in groapă un foc bun, și cind s-a face jăratie, eū oiū veni binișor, pe cind a dormi el, oiū lua pielea cea de porc și oiū pune-o in groapă peste jăratie, și oiū astupa-o indata cu jarnă, de nu s-a mai cunoaște.

Împărăteasa s-a invoit indata. A venit țiganka in acea noapte și i-a făcut feliu pielei cei de porc.

A doua zi se scoală porcul și nu mai găsește pielea ca să se imbrace cu dinsa, și-î zise nevستی-si : „vai de tine, ce-ai făcut, și de cel ce te-a învățat ; mi-ați prăpădit puterea.”

Împărăteasa i-a răspuns : „Țiganka a luat-o și-a dat-o pe foc.”

Vai de tine și de dinsa, a zis el.

Apoi a luat-o pe țigancă și a legat-o de coada unui harmăsar nelnvălat, cu un sac cu nucl, și i-a dat drumu, blestemind-o : „Unde a pica nuca, să pice și bucățica.”

Și așa nu s'a mai văzut nici harmasaru, nici țiganka. Pe urină a adus un fierar și pe nevasta-sa, pe fata împăratului, a cercuit-o pe pîntece cu 3 cercuri de fier, i-a făcut opinci de fier și cirjă de oțel și i-a dat drumu blestemind-o : „să te duci și să mă cauți de acum pînă ce s-or roade opincile estea de fier și cirja de oțel, și să nu naști pruncul pînă ce n'oiū pune eū mina pe pîntecile tău.”

Împărăteasa, cind a plecat, i-aū curs trei picături de sînge din nas pe cămeșa bărhatu-so ; apoi l-a blestămat ea așa : „cind oiū pune eū mina să-ți spăl cămeșa, numai atunci să se șteargă aceste picături de sînge de pe cămeșa ta.”

Mergind ea, cu ciuc se întilnea il întreba : „N'ați întilnit un ginere de împărat cu soarele in piept, luna in spate și doi lucifereî pe doi umereî ?” Și toți il răspundea că n-aū văzut.

A mers așa întrebînd, pînă ce a ajuns la sfînta Lună,

și bătînd în poartă i s-a răspuns :

—Care e acolo la chiliuța mea ?

—Eū sînt, maică Lunī, zise ea.

—De e om pămîntean, aproape de chiliuța mea ; iar de e om de pădure, și mai în fund în pădure, răspunse sfînta Lunī.

—Ba sînt om pămîntean. măicuță.

—Bate cu mina dreaptă și ți se va deschide, răspunse sfînta Lunī.

Bătu cu mina dreaptă, i se deschise ușa și intră la sfînta Lunī.

Ce cauți fiică, întrebă sfînta Lunī ?

Eaca ce caut : caut un ginere de împărat cu soarele în piept, luna în spate și doi lucefereî pe doi umereî, nu cumva l-ați văzut, maică Lunī, că eū am rămas desculță de cînd îl caut, opincile și cîrja mi s-aū ros, și tot nu l-am mai găsit.

Sfînta Lunī i-a zis că n'a văzut, n'a auzit, da să se ducă la sfînta Miercuri, poate că ea a fi auzit de dînsu. Și făcîndu-i-se milă de dînsa, îi dete sfînta Lunī o furcă de aur, care torcea singură. Ea a luat furca și a plecat.

A ajuns la sfînta Miercuri și a bătut în poartă ca și la sf. Lunī. Sfînta Miercuri i-a spus că n'a văzut și n'a auzit ; dar a sfătuit-o ca să se ducă la sfînta Duminică, că ea poate să știe. Sfîntei Miercuri făcîndu-se milă de dînsa, i-a dat și ea o vîrtelniță de aur, care depăua singură. Apoi a plecat întins la sfînta Duminică, a bătut la chiliuța ei, i s-a răspuns ca și la sf. Lunī ; a întrebat-o dacă n'a văzut un ginere de împărat cu soarele în piept, luna în spate și doi lucefereî pe doi umereî.

Ba, zice, l-am văzut, e aici. răspunse Sf. Duminică. și văzînd-o așa năcăjită și amărită, i s-a făcut milă de dînsa și i-a dat și ea o cloșcă de aur ca pușorii de aur. Pe urmă i-a zis sf. Duminică să se ducă acolo la o fîntină unde ghilesc slugile împăratului pinzele ; să pună furca acolo jos, să toarcă singură, iar ea să mai stea de vorbă cu slugile împăratului pînă ce-a însera. Ea a făcut așa cum

a învățat-o sf. Duminică : s'a dus la fântina aceea unde ghilea slugile împăratului, a pus furca să toarcă singură și ea a stat de vorbă cu dinsele pînă seară.

Seara, cum a ajuns slugile a spus împărătesei cum a venit o femeie încălțată cu opinci de fier și cu cîrjă de oțel, cum a avut o furcă de aur și torcea singură.

Da împărăteasa le-a zis slugilor ca să vadă n'a mai veni și a două zi, să vie s-o vadă și ea, poate a cumpăra furca aceea de la dînsa.

A doua zi, slugile iar se duc la fântină și ghilesc cămeșile și albiturile împăratului ; lata împăratului învățată de sf. Duminică, iar a venit la fântină, dar amu luase și virtelnița cea de aur.

Cum a venit, a pus furca să toarcă singură fire de aur și virtelnița să depene singură ; iar ea, s-a pus la vorbă cu slugile împăratului, pînă ce-a inserat.

Cum a ajuns slugile la împărăteasa, i-a spus, că a venit iar femeia cea, și acum mai avea și o virtelniță de aur.

Împărăteasa, cînd a auzit, s-a mirat și a poruncit slugilor că dacă a mai veni, să vină s'o cheme și pe dînsa ca s'o vadă și să cumpere ea lucrurile celea.

Sfînta Duminică spuse fetei împăratului ca să se mai ducă și a treia zi și să eie cu dînsa și cloșca cu puil de aur, că are să vie împărăteasa s'o vadă, și dacă a cere să le cumpere, să-l spue că le vinde, da nu cere parale, numai pe împăratu ca să se culce în sara aceea cu dînsu.

Fata împăratului așa făcu cum o învăță sf. Duminică. Se duse la fântină, puse furca să toarcă, virtelnița să depene și cloșca cu pușorii scurmau ; și ea se duse și să primbla printre albiturile împăratului, cum erau întinse la soare ; și numai că zărește cămeșa împăratului, a bărbatu-seu cea cu cele 3 picături de sînge ; nu se mai șterse nici pînă acum. Întrebă slugile că de ce nu se spală cămeșa aceea de e așa pătată de sînge ? Slugile îi răspunseră că e cămeșa împăratului, și-a spălat-o cu tel de fel de săpun și tot nu se duc petele de pe dînsa.

Da ea zise : « ia s-o spăl eū, să văd tot nu s-or duce petele ! » A luat-o îndată și cum a stupit-o oleacă și a pus mina pe dînsa, s-aū și șters petele de singe. Atunci s-a încredințat ea că adevărat este că e bărbatu său împăratul acela. Și cum a șters petele de pe cămeșă, a și simțit că i s-aū mai slăbit puțin cercurile de la plutece, și s-a mai ușurat.

O slugă se și dusesese să cheme pe împărăteasa, îndată ce ea a venit la fîntina. Ea și împărăteasa viue cu trăsura cu doi cai acolo și-o întrebă : « femeie hăi, viude-mă mie lucrurile celea ; ce să-ți dau pe dînsule ? » Ea o trase la o parte pe împărăteasa și-i spuse că nu primește parale, da să lese pe împăratu să doarmă cu dînsa în sara aceea. Impărăteasa se gîndi ce a mai fi dacă l-a lasa să doarmă cu dînsa ; l-a adormi cu afion și nu s-a mai trezi pînă dimineață.

Și-i lăgădui că-l lasă pe împăratu să doarmă cu dînsa, da ea să vie cînd a dormi împăratu, și ea s-a scula și a veni dînsa lîngă imparat. După ce s-a invoit așa împărăteasa, a luat lucrurile și s-a dus acasă.

Iar sara aceea împărăteasa a adormit pe împărat cu afion și a chemat pe femeea aceea de s-a culcat lîngă dînsu. Peste noapte împăratu iutîncă mîna peste pîtecile ei și îndată plesniră cercurile de fier și născu pruncu. Atunci trezindu-se și împăratu, văzu că e foasta lui împărăteasă și pruncu lui, și mulțami lui Dumnezeu că i-a mai dat-o iar de soție. Iar pe cealaltă împărăteasă o inzestră bine și o trimise la părinții ei. Pe urmă aū trăit ei foarte bine ca niște împărați..

Iar eū venii pe-o roată, și vă spuseiū povestea toată ¹⁾

(Auzită în Heciū, comuna Lesp-zî, jud. Suceava).

R. MARINESCU

1). Povestea aceasta o publicăm ca variantă, fără însă o pretenție de a oglîndi realitatea vorbirii poporului din părțile unde a fost culesă.

Texte vechi

D. Dr. Gaster a bine-voit a-mi trimete, din Londra, pentru a o publica în „Şezătoarea”, cea mai veche poveste sau snoava cunoscută pînă acuma în literatura noastră veche. Povestea, scrisă în dialectul moldovenesc, e copiată întocmai, cu ortografia originalului, dintr'un manuscris al său de pe la sfîrşitul veacului trecut. A. G.

Istorie nebunului Pavăl ci era şi pe cât era nebun atîta era şi înţelept. carile au ucis muşte cu buzdu-gan având ferman de la împărăţie cu volnicie.

(Codex Gaster No. 6. f. 141-144-a)

Iara un om foarte sărac la țara Vodanii carile ave trii feciori și ave și o vacă cu un vițal. Unul din cii trii feciori ci'l chema Pavăl iara foarte nebun și foarte înțelept. Iutr'o zi marsă acel nebun la tată-său, cerând ca să'l de vițalul să să'l tae și să facă neguțitorii cu carne să să chivernisască. Iar tată-său au zis : fatul meu ! cum să poate aciastă ? să'ți dau eu vițalul să'l tai să rămăe vaca fără vițal, starpă. Iar nebunul a zis : mă rog tată să mi'l dai căci nedându'l ți'l voi fura și tot l'oi tae. Ne-având tată-său ce să facă cu el. au zis ca să'și ci vițalul și să'l tae. Și luând nebunul vițalul l'au tăet și belindu'l au spânzurat carne în căsapie, și șede el lângă carne păzindu-o. Au venit vr'o trii câini adecă dulăi au început a să gudură ci ca niște câini lângă el. Iar nebunul văzându-i că fac din coadă au socotit că ei sânt mușterii și cer ca să li de carne. Numai ci sări nebunul și luă carne de sus începu a tae câte o bucată și a da la câini bucuroși că i-au venit mușterii. După ci au apucat fie-care câni câte un cîfert de carne au început a fugi fie-care încotr'o ; iar nebunul după dăușii zicând : mozieilor ce santeți iar nu neguțitori ! parale dați pentru carne ci ați luat, eu m'am luat cu alți mușterii iar voi atunce ați fugit ! Iar câinii au

început a să îndărjă și a hărăi la dânsu. Iar el au zăs :
 măi ! dar voi vinovați și încă voi dărji ? și cum apucă
 pe un câne l'au trântit jos și l'au legat și pe altul ase-
 mine au legat așa au legat vr'o trii câni zăcând : eu v'am
 făcut bini ca unor neguțitori v'am dat carne și acum voi
 nu vreți să'mi plătiți. Și îndată au alergat acasă la tată
 său să viiă să'i agiute a duci neguțitorii la zabet ca să să
 giudici cu dânsii. Și au venit îndată doi frați de ai lui la
 căsăpie întrebându'l care-sânt acii neguțitori să le arăți.
 El au zis : acești trii legați sânt. și au început a să plân-
 gi înainte lor. Iar frații lui au zăs : să lip-ască nebunul
 că au prăpădit vișalul l'au dat la câni de l'au mâncat.
 văzând câni legați. Atunce nebunul au încărcat pe câ-
 ni asupra lui în spate, și s'au dus la zabet, ca să să giu-
 dici cu el și intrând înăuntru la giudecători cu câni în-
 cărcat au început a spuni pricina. Giudecători au zis da-
 ți'l afară că acista e un nebun, au venit la mini să să
 giudice cu câni în batjocură. Atunce nebunul văzând că
 nu 'și au aflat nici o dreptate la giudecători iarăși au în-
 carcat în spate și s'au dus la împărăție cu dânsi să se
 giudece. Iar acel împărat zisese : cine să va afla să mă
 faca să răd, să'și clară de la mini trii daruri și i voi da,
 care mulți s'au ispitit din filosofi și alți omeni mari cu
 mulți chipuri ca să facă pe împăratul să răză și nu l'au
 putut face să răză cu un chip. Iar acel nebun după ci au
 agiuns la poartă împărătească ce dintăi și vrând să între
 în lăuntru portarii nu l'au lăsat oprindu l la poartă, au
 început a'l întreba ci om este și ci trebuință are la 'mpă-
 ratul văzându'l cu tri câni încarcat. Au început nebunul
 a istorisi pricina ci are cu acii neguțitori legați, fiind că
 el zăce că sânt neguțitori iar nu câni. Cunoscū portariul
 că împăratul de așa lucru a să răză și i-a da și celi trii
 daruri, au zis cătră nebunu, di va împărți giumătate cu
 dânsul din celi ce i-a da împăratul va da drumu. Iar ne-
 bunu au zis : ci să 'mpărțesc cu tîni că eu n'am nimică
 de la împăratu ci încă am să dau zăcluială pentru plinire
 banilor. Iar portarul zise că dacă a împărți cu el ce i-a.

da împăratu i-a da drumu in nuntru. Iar nebunul neştiind pricina au zăs portarului că va împărţi cu el celi ci i va da împăratu făcând contractul la mâna portarului l'au lăsat portariul in nuntru. Şi după ei au agiuns la al doile poartă iarăşi asemenea i-au cerut dobândă in giumătate şi au făcut contract după cum şi la cel dipi urmă. Dându-i drumu şi acolo s'au dus şi la al treile poartă. Şi acolo şi alţi cu mărturie l'au oprit fiind poarta ci mai de pe urmă, şi cerându'i dobândă in parte, iarăşi s'au primit şi acolo să de in parte dobândă, făcându'şi contract. Au intrat nebunu in nuntru suindu-să sus la împăratu cu căni legăşi după cap. Indată l'au văzut împăratu că este un cimpoesi, întrebându'l ci caută cu acii căni legăşi după cap? Iar el inainti împăratului zăcând : aceştie nu sânt căni ci sânt neguţitori mari. dar fiind-că au făcut ca nişti căni, ca nişti căni vor păta. Au inceput a istorisă pricina inainte împăratului precum s'au întâmplat dintru nceput şi cum el i-au legat şi au venit inainti împărăşii sale să să giudice cu dănsii, căci la zabel al împărăşii sale au fost şi nici o dreptate nu şi-au aflat, zăcând : acum am venit inainti împărăşii tale ca să'ni aflu dreptate. Atunce împăratul s'au zămbit a rade şi a zăs să de căni afară, zicând cătră nebun : acum ci dar să-ţi dau pentru că m'ai făcut de am răs? Iar nebunu a zis : împărate ! eu u'am venit să'ţi ceiu dar, eu am venit să'mi faci giudecată driaptă cu acişti neguţitori ci'm sânt datori. Iar împăratul au zis : ba cere de la mini un dar să-ţi dau. Iară nebunul neştiind pricina de ce zăce împăratu să'şi ciară un dar de la împărăşie sa. el au cerut de la împăratu ca să'i dea o mie de toegi. Impăratul iarăşi s'au zămbit a rădi zăcând : vezi nebunul unde să'şi ciară milă de la mine el au cerut o mie de toege la talpe. Şi indată au porocit inăpratul să aducă falangă şi toegi după cum au cerut insuşi nebunul zăcându'i să să culce să'l bată. Iară nebunul atunce a zis : pre înălţate împărate ! nu mă bati căci mai am tovarăşi, trimite să chame pe portariul al eile că'mi este tovarăşi. a m să împărţesc cu el in giumă-

tate bătăile aceste. Și chieamară pre portariu înainte împăratului și i-au zis nebunii: ei arnou portari! acum au venit vreme să împărțim amândoi celi ei mi-au dat împăratul. Iară portariul zisă: nu frate, eu am săguit. Iar nebunii a zăs: ba nu ți-au fost aciastă vorbă în șagă, pentru ei ai luat contractul de la mâna mea? poftim frate, beți partea ta că și eu încă oi bea partea mea. Și îndată luă pe portariul și-i dăde cinci sute toegi la talpă. Și mai rămasă cinci sute. Atunce zăsă împăratul să'l bată și pe dănsu. Iar el iar au zăs: stăi împărate că mai am încă un tovarăși: și trimasă de aduseră și pe portarul al doile înainte împăratului, zăse: ei parte după contractul ei au dat. Și luă pe portariul al doile și-i dăde doua-sute cinci zeci toegi. Apoi vrând să pue și pe nebunu, iară el au zăs precum că mai are un tovarăș pre portariul cel mare, pre carile aducându'l înainte împăratului i-au dat parte după zapisul că didesă doa-sute cinci zăci de toegi. Apoi vrând să'i dea și lui parte ei mai rămăsă, iar el au zăs: pre 'nălțate împărate! n'ai zăs împărăția ta ca să ceiu trii daruri de la împărăția ta? Împăratul au răspuns: așa am zis! Iar nebunii au zis: până acum dar am cerut numai un dar și încă mai am doi; deci dar pentru rămășața bătăilor ei au mai rămas fie pentru darul al doile. Iar pentru al triile dar, ma rog împărății tale să'mi dai un ferman cu cari în toată țara împărății tale unde voi merge eu să nu aibă nime voea a izgoni musca ori unde ar fi nici a omora fără numai eu, iar care ar îndrazni a calca poronca împărătiască să i să taie capul. Și făcu împăratul după cerere lui poronci logofătului și i scrisă un ferman după a lui cerire. Deci luînd Pavăl fermanul cu pecete împăratului l'au purtat pre cap dizvălit ca să'l cîtiască ori cine ar vide că este poronca împărătiască. Și purciasă Pavăl cu fermanul prin orașă și prin toată țară ce este sub stăpânire al acelu împărat și unde vedea muscă șezând pe cini-va îndată numai ei striga la dănsul, să nu cum-va îndrăzniască a o izgoni de pre dănsul, arătând fermanul cel împărătesc în ce ship scie, ca nimene să nu

indrăzniască a goni musca ori unde ar fi ci numai însuși nebunul. Vine la om și găse musca șezând pe frunte unui om și nime nu pute să o goniască de pe a lui frunte, ci vine nebunul și făcea: Pac ! în cap și omoră și omul și musca cu topuzu ; și i da oamenii și mai vărtos boerii mulțime de bani ca să nu dea tare să'l omoare, cu care فرمان nebunul au făcut mulțime de bani soamă renumărate, și atâta s'au îmbogățit în cât pot să zăc că nu să putea ca să mai fie cine-va bogat asemenea lui, cările pe urn au ajuns de au luat fată de împărat și s'au făcut și veziri la acel împărat.

(M. Gaster. Londra 23. IV. 93.)

Povestea mîtei

Evei, strămoașa noastră, cică îi venise odată gust să se dee în dragoste cu Satana, care veșnic umbla pe-acolo și-și făcea treabă pentru te miri-ce. Adam afla despre faptele nevestei lui, dar ca omul cel pașnic, tace. Ca să scape de Satana, s'apucă și-și face o corabie la marginea mării, ca să treacă cu nevasta în altă parte, și așa pe tăcuțele să despartă pe Eva de Satana.

Satana o priceput gindu lui Adam și ducindu-se la Eva, o întrebă :

—Ce voește să faci bărbatu-tu de lucrează în una la scindurile cele ?

— Nu știu, răspunse Eva.

Întreabă-l numai de cit și-mi dă de veste, căci împotri-va noastră lucră el așa de cu inimă.

Eva ascultă sfatul Satanei, și 'ntr-o zi, pe cînd gospodarii ospatau, zise lui Adam :

—Ce ai să faci tu din scindurile celea la cari lucră de dimineată și pînă sara ?

— Nu pot să-ți spun, ca nici eu nu știu ce-o să fac din ele.

Diavolu veni a doua zi după răspuns, însă Eva n'avu ce-î spune.

— Trebuie să afli numai de cit, că alt-fel e rău de noi, zise Satana.

Și cum femeile au darul de a se linguși pe lângă bărbații lor cînd au de aflat ceva, începu și moașa Eva a se ruga de Adam să-l spue ce face, că doară și ea muncește ca să ție patru păreți, că și ea are milă de bărbat și că nu trebuie să se ferească unul de altul.

Văzînd Adam alita stăruința din partea Evei, îi spuse :

— M-am urit de stat aici ; vreau să mă duc în altă parte.

Lucrez o corabie cu care să pot trece gospodăria mea de aici, unde m-oiu așaza.

Cum auzi Eva această veste, o și povesti Satanei.

Satana zise Evei :

— Ascultă-mă Evo ; Adam o simțit că noi ne iubim și vra cu orî-ce chip să ne despartă. Corabia el o face ca să vă mutați pentru tot-deauna de aici. Fără tine eu nu pot. Cînd îți porni voi, eu am să mă fac șerpe. Tu să nu te sui în corabie pînă ce nu vei lua cu tine și pe Șerpele de casă.

Eva făgădui că așa va face.

Cînd fu corabia gata, în ea intra Adam cu toți ai săi. — Eva însă nu da să intre. Lîngă ea ședea și cogemile șerpe vinăt ce se uita gales la ea. Adam poronci femeii să între în corabie ; femeea însă nu voi pînă nu luă cu ea și pe șerpe.

Adam pricepu a cui fapte sint toate aceste, și cine e cel ce se chiamă șerpe, însă ca omul iubitor de pace, tăcu multu.

Merseră el cit merseră pe mare, și numai ce de la o vreme, corabia dă să se cufunde. Șerpele se lasa greu ca să facă pozna, să îneece pe Adam și el cu Eva să scape.

Adam voi să-l omoare, dar el iute se prefăcu în șoarece, și să ascunse între niște ciuvee.

Dar nici acolo nu stătu locului, ci să apucă să roadă corabia. O ros alt o ros pînă ce-o făcut o borticica cît încapea degetul, pe unde apa năpădea să între în corabie. Adam văzînd şi astă pozna, luă mînuşa din mîna stîngă, o svirli jos şi ea sa prefăcu în miţa. Miţa prinse şoarecele şi îl mincă.

Iar Satana eşi din miţa numai scîntei prin perit ei.

Şi de-atunci miţa prinde şoareci şi-i minincă, iar cînd o frecl pe spate lasă scîntei. Din Satana, în miţa o ramas numai ochii şi scîntei; de-aceea stră'ucesc ochii miţei noaptea ca la dracu.

Auzită de la Paraschiva

Hărăpuciana din Cincea-Brosteni (Suceava)

M. Lupescu

O samă de cuvinte

(Din munţii Sucevii)

În No. 1 şi 2 din acest an am publicat o samă de cuvinte întrebuiţate în munţii ţinutului Sucevei; d. I. Teodorescu, un sirguitor elev din şcoala Vasile-Lupu din Iaşi, a adunat un foarte mare număr de cuvinte din aceleaşi locuri şi mi le-a dat ca să le public în „Şezatoarea”. Pentru a fi mai sigur despre exactitatea accentului tonic al cuvintelor, am rugat pe D. Teodorescu şi a stat cu mine cîte-va ceasuri, pînă ce am examinat împreună cele cîte-va sute de cuvinte cari vor urma, aşa ca data asta dispăre un neajuns simţit la cuvintele publicate pînă acum.

În privinţa modului cum muntenii noştri rostesc unele sunete, ar fi foarte mult de spus, fiind că există o deosebire fundamentală între fonetica limbajului populaţiunii din aceste locuri şi restul ţării. Au unele sunete pe cari cu toata osteneala ce mi-am dat, şi de şi am fost cît-va timp în contact direct cu oamenii de acolo, îmi este cu neputinţa să le pot imita. Aşa, sunetul pe care îl însemnăm cu litera *ă* în de obşte, şi pentru transcrierea căruia

în aceste cuvinte am adoptat litere *è*. se rostește într'un mod care diferă și de *a* obișnuit și de *e* curat, și care cu toate acestea are ceva din amândouă aceste sunete. Asupra acestei chestiuni, ar fi de făcut studii experimentale serioase. precum a făcut, de pildă, abatele Rousselot în Franța. (Les modifications phonétiques du langage, étudiées dans le patois d'une famille de Cellefouin (Charente), publicat în „Revue des patois Gallo-Romans, No. 14 și 15 din April - Iulie 1891). Pentru aceasta se cer, însă, mijloace de cari nu dispun acei cari aș dragul acestor lucruri.

Cîte-va explicații asupra semnelor întrebuițate în transcrierea acestor cuvinte, le cred necesare.

Litera *â* arată nu *ã* accentuat: *bangâñ* are accentul pe silaba ultimă.

Pentru *î* accentuat, neavînd alt caracter tipografic, am adoptat litera *î* urmată de un apostrof: *î'*; *badahî'rci* se va ceti ca și cînd nu ar fi despărțit cuvîntul prin apostrof, și accentul e pe silaba penultimă.

Am suprimat pe *ch* pentru *c* înainte de *e* și *i* și l-am înlocuit prin *k*.

Ori ce *e* și *o* cu un accent (*é* sau *è* și *ó*) nu se va ceti ca *ea* sau *oa* ci numai ca o silaba accentată: *börzi* nu se va ceti *boarzi*.

Diftongul *iu* dă naștere la multe încurcări: între *viñ*, *tütün* și *ochiñ* este o mare deosebire.

În *viñ*, se aude un *i* întreg și un *u* pe jumătate; în *tütün* se aude o jumătate de *i* și un *u* întreg, iar în *ochiñ* [singular nearticulat] se aude și *i* și *u* numai pe jumătate așa că am putea scrie aceste fărîmule:

$$\begin{array}{l}
 iñ = \underset{2}{i} - \underset{2}{u} \\
 iñ = \underset{2}{i} - \underset{2}{u} \quad iu = \underset{2}{i} - \underset{2}{u} \\
 iñ = \underset{2}{i} - \underset{2}{u} = \underset{2}{i} - \underset{2}{u}
 \end{array}$$

După aceste reguli se vor ceti acești trei diftongi.

Cind *ea* și *oa* sînt accentuați, accentul e pus indiferent pe una din litere.

Sunetul însemnat prin *e* se rostește într'un mod care numai prin auz se poate deprinde.

Prin *m̄n* e însemnat un sunet particular a lui *m*; e un fel de *gn* din franțuzescul *agneau* sau spaniolescul *m̄no*. Tot numai prin auz se poate deprinde.

A nu se confundă *i* și *î*; cel întăi se rostește întreg: *vii* (vie) — *vi-i*; cel al doilea numai pe jumătate: *vi*.

În fine mai sînt unele particularități despre cari am amintit și la pagina 84—85 și voiŭ mai vorbi cînd va veni ocazia.

Incep acuma publicarea cuvintelor și pe urmă voiŭ da un număr de interjecții și expresiuni particulare.

Înainte de a sfîrși, mai am de adăugat cîte-va cuvinte.

D. Dr. G. Weigand, profesor la Universitatea din Lipsca, bine cunoscut pentru studiile sale solide asupra romînilor, și care pune mult interes pentru revista noastră, îmi scrie că cuvîntul *terțiu* (publicat în No. 2) trebuie să fie o greșala tipografică în loc de *țerțiu*. Dacă din *anno tertio* s-a format *an-țart*, ar trebui să avem forma *țărțiu*; dar dovada cea mai temeinică cum că nu-î așa, este că se zice curat *terțiu*.

A. Gorovei

Abageriu — negustor de sumani și de alte stofe de natura abalei,

Abițadâr — Abecedâr.

Abrășa — ciudat, al dracului; *om abrașa* om căruia nu-î suflă mulți în borș; *anapăda*.

Aburcă (a) — a rădica.

Acașara (a se) — a se agăța.

Acătărea — bun de ceva: *nu-i acătărea*, nu-î nici de o treabă, nu-î bun de nimică.

Acolesț' (a se) — a nu se putea apropia.

Akipuț (a) — a pipăi

Albetu — blond, om blond.

Amârî't — om amarî't — om uscat de care nu se mai prinde carnea.

Aninã (a) — a acãța.

Arcerîu — cute de ascuțit coasa

Arct — împrejurime, apropiere; *șad în arctul live-dzîi* — șed în prijma livezei.

Arșî — biciu cu pleasnã.

Asturcã (a se) — a se așeza pentru culcare.

Babã — 1) popușoiu cu grãunțe foarte rari 2) o bortã în pãmînt la jocul „de-a untu”.

Bacãli — belea pe cap de care nu te mai poți desco-torosi; cade *bacãli*, pkici *bacãli* — cade necaz pe capul omului.

Bahadî'rcî — scurta și groasa.

Baharãuci — femei groasã, incalată.

Baharõasi v. *baharãuci*.

Bãto — nu (negațiune). Un om pe care nu-l poți mulțã-mi cu nimic: Hai în car! Bãto! Hai în cãruțã! Bãto.— Se mai zice: *ba ieu n'oiu* mai vrea

Bãli — dihanie, sãlbãtãciune. *Bãle spurcate* — lupi, urși. etc.

Banãt — bãnuealã: sã nu vã fie *cu banãt* — sã nu bãnuiti; *imi țin cu banãt* — bãnuesc.

Bandoãli — o pãpãlugã de femei care se tot duce în cotro apucã, unde calcã se cutremurã.

Bangãu — mare, lung.

Batalan — bãtãuș.

Bãtcî v. *bãtãlãe*.

Bãli, și

Bãluc — balae, blondã; oae *bãli* — cu obrajii albi, cu-rați de tot.

Bãlî't — lãsat, slãbit într'o parte.

Bãrõl'ni — putinã de bãtut brînzã, de pus lapte, slã-ninã, etc. plural: *bãrbîni* și *berbîni*.

Bãsãdui (a) — a fi deprins numai cu un fel de lucru, de mîncare.

Vrăji de ursită

În volumul I. (pag. 144-146) am publicat 15 vrăji de ursită ; de atunci am mai adunat câteva.

16.— Pentru a şti dacă vor avea bărbaţi beţivi, şi ce anume băutură vor bea, fetele fac următoarea vrajă în ajunul sfinţitului Vasile : omul de gazdă la care s'au adunat fetele, umple citeva ulcele cu diferite băuturi, precum vin, rachiu şi altele, iar unele cu apă : apoi le duce afară şi le lasă în tindă ori pe prispă. Fetele es câte una şi aleg o ulcică, şi ce băutură va găsi, aceea o va bea barbatul ei, iar fata care va lua ulcica cu apă, nu va avea bărbat beţiv.

17.— Pentru a-şi vedea ursita, în ajunul sf. Vasile, se duc două fete într'o odaie; una se aşează pe un scaun, îşi pune o oglindă în faţă şi în dos, iar la capetele oglinzilor pune cite o luminare care să se reflecteze în amindouă oglinzile. Fetele se desbracă în pielea goală ; cea de pe scaun, care să uită în oglinzi, nu vorbeşte şi nu face nici o mişcare, fără numai se uită fix în oglindă, iar cealaltă stă de o parte, pentru trebuinţă la primejdie. După o lungă vreme de privire, i se arată fetei ceva în oglindă, după care îşi cunoaşte viitorul. Aşa, de vede biserică, are să se facă călugăriţă ; de vede preoţi mulţi, are să moară ; de vede un băetan şi nu-l cunoaşte, are să eie un barbat străin, etc. (1).

18.— Tot în spre sf. Vasile, se pune apă într'o strachină şi se picură, în două margini opuse, cite o picătură dintr'o luminare de ceară. Fata care vrea să ştie dacă o va lua cutare, mineşte picuşurile, şi dacă ele se lipesc una de alta, nunta se va face.

19.— Flăcăii cari vor să-şi cunoască ursita, după ce au urat prin sat, se duc la trunchiul unde se taie lemne şi se desbracă în pielea goală. Apoi vin în casă, îşi pun îmbrăcămîntea sub pernă, şi în somn îşi văd ursita.

1). Această obiceiul se practică în judeţul Brăila, după cum îmi comunică d. G. Salviu, cu osebire că veia se face nunta şi se îmbracă.

20.— Fetele se duc la trunchiu, se desbracă în pielea goală, își iau cerceii din urechi și mărgelile de la gât: samănă, la trunchiu, sămință de cînepă și o greblă cu straele ce le ține în mină, ca și cum ar da cu grebla. Apoi se duce în tinda casăi, unde se îmbracă cu cămeșa, iar celelalte strae, după ce intră în casa, le pune sub cap, se culcă și-și visează partea.

21). Flăcăii pun sămință de cînepă, în opinci, în ziua de ajunul sf. Vasile dimineată, și o poartă până în ziua de sf. Vasile, iar în ajun se visează culegînd cînepă cu aceea pe care are s'o eie

22.— În acelaș scop și în aceeași zi, fetele se duc la o casă unde știu că gospodarii au copii, și deschid poarta cît e de mare; apoi se duc la fereastă și ascultă ce zice mama către copii. De va zice: *dute în colo!* fata crede că se va mărita curînd; iar de va da ceva mama copilului și i-a zice: *șezi acolo!* atunci nu se va mărita degrabă.

23.— Se iau două coji de nucă; în fie-care se pune cîte o lumînărică de ceară, aprinsă, și se lasă să plutească pe o strachină cu apă. Dacă se apropie cojile una de alta, fata se va mărita în cursul anului. În alte sate se pun trei coji de nucă: două reprezintă pe mire și mireasă, iar una pe preut. Dacă tustrele se adună, fata se va mărita.

24.— În ajunul sf. Vasile, fură de la o vecină două fuioare de cînepă de vară; vine cu ele acasă, le bate, le meliță, le perie, le toarce și țese cu ele, pînă la ziuă, o cingătoare. Se încinge cu ea și se culcă. În vis își vede partea.

25.— Se pune fata la pămînt cu spatele spre ușă și aruncă papucul peste cap. De va cădea papucul cu virful spre ușă, se va mărita, adică va eși din casă.

26.— Spre sf. Andrei se măsură bine nouă ceșcuți cu apă și se toarnă într'o strachină sub icoane. A doua zi dimineată măsură din nou, cu aceeași ceașcă, apa din strachină. Dacă va prisosi apă cît de cît, macar o picătură, ea avea noroc; de va fi apa cu scădere, va fi fără noroc.

Toate aceste vrăji se obișnuiesc în ținutul Sucevii.